

SPOR YÜKSEKOKULLARI ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARILARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Zehra TUNÇEL*
Asuman Seda SARACALOĞLU*

ÖZET

Bu araştırma Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin teorik, uygulamalı ve genel başarılarına etki eden etmenlerin neler olduğu, öğrenci başarılarının hangi düzeyde bulunduğu ve bu gençlerin daha başarılı olabilmeleri için ortaöğretimdeki hangi değişkenlerin daha önemli olduğu sorularına yanıt bulabilmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma örneklemini, Atatürk Üniversitesi (49) ve Ege Üniversitesi (88), Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü 1. sınıfta eğitim gören toplam 137 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verileri; araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket ile, öğrencilerin lise diploma notları ve birinci sınıf notları ise Öğrenci İşleri Bürolarından elde edilmiştir. Araştırmada; frekans ve yüzde dağılımları alınmış, t, F ve Scheffe testleri uygulanmış, Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Araştırma bulguları; öğrenci başarısını cinsiyet, yerleşim yeri, bitirilen lise bölümü, anne eğitim düzeyi, öğretim görülen üniversite ve lise diploma notu gibi faktörlerin etkilediğini ortaya koymaktadır. Buna karşın, öğrenci başarısı mezun olunan lise türüne, lisanslı sporcu olma durumuna, baba eğitim düzeyine, anne-baba mesleğine ve aile gelirine göre istatistik açıdan anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi Öğretmen Adayı, Akademik Başarı, Sportif Başarı.

FACTOR AFFECTING THE ACADEMIC ACHIEVEMENT OF STUDENTS IN TEACHING PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS DEPARTMENTS

ABSTRACT

This study has been carried out to put forward the factors affecting the theoretical courses, applied courses and general achievement of students in Teaching Physical Education Department of Schools of Physical Education and Sports which variables are important for students to attain a better success. The number of the students included in the study was 137, 49 from Atatürk University, and 88 from Ege University, all from Teaching Physical Education Departments of the Schools of Physical Education and Sports, in the study, a questionnaire developed by the researchers was administered to the sample and the students achievement scores were obtained from the student Registrar's Offices. In the research, the data were analysed by ANOVA. F, t, Scheffe tests and correlation analysis, the results of the present study reveal that students achievement were influenced by sex, the places that were lived, the graduated high school, school department, mothers educational levels, universities that were educated and high-school cumulative scores. The data also confirmed that there was no statistical difference among the graduated high-school types, to be licenced athletes, fathers' educational levels, parents' job, family income and students' achievement.

Key Words: Prospective Physical Education Teacher, Academic Achievement, Sportive Achievement.

* Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/İZMİR

GİRİŞ

Ülkemizin kalkınabilmesi için gerekli olan üstün nitelikli insan gücü yetiştirme işlevini üstlenmiş bulunan yükseköğretim kurumlarında öğrencinin nitelikli olarak yetiştirilmesi için gerekli koşulların hazırlanması ve başarıyı etkileyen faktörlerin bilinmesi çok önemlidir (11).

Başarısızlık insan gücü ihtiyacının, normal veya beklenen yıllarda sağlanmasını engellemekte, devlet ve aile için maddi kayıplara neden olmaktadır. Ayrıca başarısızlığın gençler üzerinde olumsuz etkileri de bilinmektedir.

Arz-talep ile öğrenci alan yükseköğretim kurumlarında başarının yüksek olması beklenebilir. Türk Eğitim Sisteminde öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesi ilkin bazı araştırmalara rastlanmaktadır. Ancak yapılan araştırmalar, çeşitli fakülte ve yüksekokullara devam eden öğrencilerin başarı oranlarının yıl sonu itibariyle %13 ile %90, ortalama % 55 (7, 11) civarında olduğunu ortaya koymaktadır.

Buna göre yükseköğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin yarıya yakınının başarısız olduğu görülmektedir.

Öğrenci başarısızlığının azaltılması, çoğu zaman sınıf geçme ve sınav yönetmeliklerinde yapılan değişikliklerle giderilmeye çalışılmakta (6), gerçek nedenlerine inilmemektedir. Kuşkusuz bu durum, öğrenci niteliğinin düşmesine neden olmaktadır.

Yapılan araştırmalar, üniversite seçme sınavlarını üniversitedeki öğrenci başarısını yordama geçerliliğinin düşük olduğunu, başarı varyansının çok az bir kısmını (%4-%16) açıklayabildiği ortaya koymuştur (1, 8, 9, 11, 15, 17, 18). Bunun yanı sıra, başarı varyansının hala %80'den fazlasının kaynağı, henüz kesin çizgilerle açıklanamamasına karşın, araştırmacılar bu kesim içerisinde zihinsel beceriye dayanmayan, sosyo-ekonomik olarak nitelendirilebilecek etmenlerin belirli bir ağırlığı olduğu konusunda birleşmektedir (2,3,9,11).

Bu bağlamda, öğrencilerin üniversitedeki başarı durumları zihinsel faktörler yanında öğrencinin üniversiteye gelmeden önce bulunduğu çevre, mezun olduğu lisenin nitelik ve nicelik yönünden durumu, lise türü, liseden mezun olduğu bölüm, anne-babanın eğitim ve meslek durumu, aile geliri, ailedeki kişi sayısı, yaş durumu, cinsiyeti, üniversitesinin niteliği ve yetenek durumu gibi zihinsel olmayan faktörler ile ilgili olabilir. Bu nedenle sözü edilen faktörlerin öğrenci başarısındaki etkisinin belirlenmesi, gençlerin başarısını yükseltilebilmesinde önemli görülmektedir.

METK'nun 6. maddesi uyarınca Beden Eğitimi ve spor Yüksekokullarına (BESYO), Türkiye genelinde ön kayıt ve özel yetenek sınavı ile öğrenci alınmaktadır. Her yüksek okul, özel yetenek sınavlarını kendisi belirlemektedir. Sınav şeklinin saptanmasında yüksek okulun sahip olduğu öğretim elemanı, tesis, elektronik donanım gibi olanaklar etkili olmaktadır.

Sınavlar genelde iki aşamalı olarak yapılmaktadır. Birinci aşama eleme niteliğinde olup psikomotor özellikleri ölçmekte, ikinci aşamada ise aday, seçtiği spor dalından sınav alınmaktadır, ortaöğretim başarı puanı ile ÖSS puanı her yüksek okulda değişik oranlarda (%5-%25) yetenek sınavı puanlarına eklenmektedir.

Yüksekokulları giriş sınavlarında yapılan testler farklı olmakla birlikte, aynı amaca hizmet etmektedir. Amaç, Kondüsyon düzeyi yüksek, beden eğitimi ve spor becerilerine sahip, beden eğitimi öğretmeni olmaya en yatkın adayları seçmektedir.

Görüldüğü gibi, araştırma konusu olan BESYO, gerek sınav şekilleri, gerekse programları açısından Türkiye'deki diğer fakülte ve yüksekokullarından kısmen farklı özellikler sergilemektedir. Bu yüksekokulların programlarını teorik (kuramsal) ve uygulamalı dersler oluşturulmaktadır. Öğrenci başarısının da doğal olarak diğer fakültelere göre farklı olabileceği düşünülmektedir.

Yapılan geniş kaynak taramasında, BESYO'larıyla ilgili araştırmaların sınırlı sayıda olduğu ve yapılan araştırmaların daha çok özel yetenek sınavları ve ÖSS puanlarıyla akademik başarı arasındaki ilişkilerde (8,12,15,18) yoğunlaştığı görülmüştür. Bununla birlikte, sporcuların akademik ve sportif başarıları ile demografik özellikler arasındaki ilişkileri incelenen araştırmalar da gerçekleştirilmiştir (14,19). Ne var ki, Beden Eğitimi Öğretmeni yetiştiren kurumlarla ilgili olarak demografik değişkenlerin öğrenci başarısına etkisini inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanamamıştır. Oysa yükseköğretim kurumlarına alman öğrencilerin nitelikli bir biçimde yetiştirilmeleri dolayısıyla başarılı olmaları son derece önemli bir husustur. Bu nedenle Beden Eğitim Öğretmeni adaylarını akademik başarısına etki eden faktörlerin neler olduğunu ve gençlerin daha başarılı olabilmeleri açısından ilgili değişkenlerin belirlenebilmesini amaçlayan böyle bir araştırmaya gereksinim duyulmuştur.

Bu araştırmanın Beden Eğitimi ve sporda Program Geliştirme ve Ölçme-Değerlendirme alanında çalışan akademisyenler ile yetenek sınavıyla öğrenci alan kurum yetkililerine katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Ayrıca, bu konuda yapılan ilk araştırma niteliğinde olan söz konusu çalışmanın, ilgili alanda araştırma yapacak akademisyenlere de yarar sağlayabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, BESYO Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü öğrencilerini bazı değişkenler açısından teorik, uygulamalı ve genel başarılarını etkileyen faktörleri belirlemektir. Probleme çözüm getirebilmek amacıyla şu sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğrencilerin cinsiyetlerine ve yerleşim yerlerine göre teorik, uygulamalı ve genel başarıları farklılaşmakta mıdır?
2. Öğrencilerin, mezun oldukları lise türüne, lisedeki bölüme ve lisede lisanslı sporcu olma durumuna göre teorik, uygulamalı ve genel başarıları farklılaşmakta mıdır?
3. Öğrencilerin anne-baba eğitim düzeyine göre teorik, uygulamalı ve genel başarıları farklılaşmakta mıdır?
4. Öğrencilerin, anne-baba mesleğine ve aile gelirine göre teorik, uygulamalı ve genel başarıları farklılaşmakta mıdır?
5. Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye göre teorik, uygulamalı ve genel başarıları farklılaşmakta mıdır?

Sayıtlar

Bu araştırmada benimsenen sayıtlar aşağıda belirtilmiştir.

1. Kaynaklardan toplanan veriler gerçeği yansıtmaktadır.
2. Öğrenciler anket formunu içtenlikle yanıtlamışlardır.
3. Öğrencilere verilen notlar eş değerlendirmeleri ifade etmektedir.

Sınırlılıklar

1. Atatürk ve Ege Üniversiteleri, BESYO ve Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü öğrencileriyle
2. 1993-1994 öğretim yılına ilişkin verilerle,
3. Öğrencilerin birinci sınıftaki başarı ortalamalarıyla sınırlandırılmıştır.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiye'deki Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları oluşturmaktadır. Çalışma evreni olarak Atatürk ve Ege Üniversiteleri BESYO seçilmiştir. Çalışma evreni aynı zamanda örneklemini oluşturmaktadır.

Araştırma Atatürk Üniversitesinden 57, Ege Üniversitesinden 92 öğrenci olmak üzere 149 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Anketlerin 137'si dönmüştür. Dönüş oranı % 91.9'dur.

Veriler ve Toplanması

Araştırma öğrencilere ilişkin kişisel bilgi ve görüşler geliştiren bir anket formu ile toplanmıştır.

Öğrencilerin lise diploma notları ve yüksekokul birinci sınıf notları Öğrenci İşleri Bürolarından temin edilmiştir.

Öğrencilerin teorik ders başarıları teorik derslerin uygulamalı ders başarıları, uygulamalı derslerin, genel başarıları ise teorik ve uygulamalı derslerin ortalamaları alınarak araştırmacılar tarafından hesaplanmıştır.

Verilen Çözümü ve Yorumlanması

Araştırmanın verileri, E.Ü. BAUM (Bilgisayar Araştırma Uygulama Merkezi)'da değerlendirilmiştir. Araştırmada; frekans ve yüzdeler değeri bulunmuş, ikili karşılaştırmalarda t testi, çoklu karşılaştırmalarda F ve Scheffé testleri uygulanmıştır. Ayrıca Pearson Korelasyon Katsayısı ile değişkenlerarası ilişki belirlenmiştir.

Değerlendirmede Minitab İstatistik paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmada ele alınan alt problemlerin çözümü için toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi "Öğrencilerin cinsiyetlerine ve yerleşim yerlerine göre teorik, uygulamalı ve genel başarıları farklılaşmakta mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir.

Öğrencilerin teorik, uygulamalı ve genel başarı durumları cinsiyete göre incelenmiş ve bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin Teorik, Uygulamalı ve Genel Başarı Durumlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	Teorik Başarı			Uygulamalı Başarı			Genel Başarı		
		X	S	t	X	S	t	X	S	t
Bayan	56	61.711	4.889	0.141*	66.205	6.370	2.994*	63.958	4.686	1.642*
Erkek	80	61.601	4.191		69.035	6.179		65.318	3.801	

*p>.05 **p<05

Beden Eğitimi Öğretmeni adaylarının, cinsiyetlerine göre teorik (t=0.141) ve genel (t=1.642) başarıları istatistiksel bakımdan anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır. uygulamalı ders başarısının (t= 2.994) ise istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir biçimde değiştiği görülmektedir. Erkek öğrencilerin uygulamalı ders başarısı, kız öğrencilere göre daha yüksektir. Bu bulgular Güvendi (1992) ile Saracaloğlu, Varol ve Haslofça (1998) tarafından gerçekleştirilen araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin genel başarılarının cinsiyete göre farklılaşmadığı yönündeki bulgular, Celkan (1983) ve Özgüven (1974) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla desteklenmektedir.

Öğrencilerin yerleşim yerlerine göre ise teorik ders (F=1.24) başarısı istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermemesine karşın, Scheffé sonuçlarına göre uygulamalı (F= 11.21) ders başarısının Ege Bölgesi, Yurtdışı, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve İzmir ili yerleşim yerlerinden gelen öğrencilerin Erzurum ilinden gelen öğrencilere göre daha

yüksek olduğu belirlenmiştir ve istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlıdır.

Aynı şekilde İzmir ili ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden gelen öğrencilerin genel başarıları (F=7.04) ile Erzurum ilinden gelen öğrenciler arasında istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Yapılan araştırmalar (5, 10, 13, 16) Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden olmanın, başarıyı olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Nitekim Erzurumlu öğrencilerin uygulamalı ve genel başarıları, diğer bölgelerden olan öğrencilere göre daha düşük bulunmuştur. Bu durumun sosyo-ekonomik ve tesis, malzeme, teknik eleman gibi olanakların, gelişmişlik düzeyi yüksek olan bölgelerde daha elverişli olmasından kaynaklanabileceği düşünülebilir. Ancak bu kurumlara Güneydoğu Anadolu Bölgesinden gelen öğrencilerin uygulamalı ve genel başarılarının yüksek bulunmasının nedeni, söz konusu öğrencilerin "elit sporcular" olmalarından kaynaklanabilir. Bunun yanısıra bu gençlerin Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünü isteyerek seçmiş oldukları da ifade edilebilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi "Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne, lisedeki bölüme ve lisede lisanslı sporcu olma durumuna göre teorik, uygulamalı ve genel başarıları farklılaşmakta mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir.

Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre teorik, uygulamalı ve genel başarıları incelenmiş ve bu duruma ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Türüne Gör Teorik, Uygulamalı ve Genel Başarı Durumu

Lise Türü	N	Teorik Başarı			Uygulamalı Başarı			Genel Başarı		
		X	S	t	X	S	t	X	S	t
Genel Lise	118	61.50	4.58	1.14*	67.53	6.31	1.56*	64.51	4.17	1.70*
Tek. Mes.Lis.	18	62.60	3.67		70.12	6.61		66.36	4.33	

*P>.05

Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre teorik (t=1.14), uygulamalı (t=1.56) ve (t=1.70) başarıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin genel lise veya teknik-meslek lisesi mezunu olmaları yükseköğretim başarısını etkilememektedir. Nitekim Ağaoğlu (1986), Tavşancıl (1982),

Celkan (1983) ve Özgüven (1974) ile Saracaloğlu ve Varol (1992) tarafından yapılan araştırma bulguları da bu yöndedir.

Öğrencilerin liseden mezun oldukları bölüme göre teorik, uygulamalı ve genel başarı durumları irdelenmiş ve bulgulara Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Liseden Mezun Oldukları bölümlere göre Teorik, Uygulamalı Ders Başarı Durumu

Mez. Ol. Böl	N	Teorik Başarı			Uygulamalı Başarı			Genel Başarı		
		X	S	t	X	S	t	X	S	t
Fen	20	63.360	4.580	1.80*	71.085	5.993	3.08*	67.222	4.178	4.18*
Edebiyat	68	61.234	4.566		67.418	6.431		64.326	4.059	
Diğer	49	61.510	4.217		67.175	6.217		64.343	4.205	

P>.05 **P<.05

Öğrencilerin liseden mezun oldukları bölüme göre teorik (F=1.80) ders başarıları istatistiksel açıdan anlamlı olmamasına karşın, uygulamalı (F=3.03) ders ve genel (F=4.18) başarıları istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermektedir. Tablo 4'de de görülebileceği gibi Scheffe testi sonuçlarına göre, lisenin fen bölümünden mezun olma durumu, yüksekokul uygulamalı ve genel ders başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Bu bulgular Varol (1995) ile Saraçoğlu, Varol ve Haslofça (1998) tarafından yapılan araştırma bulguları ile birbirini desteklemektedir.

Tablo 4: Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Bölümüne Göre Uygulamalı ve Genel başarıların İlişkin Scheffe Testi Sonuçları

Lise Bölümü	Uygulamalı Başarı				Lise Bölümü	Genel Başarı			
	3	2	1	F. Diğer		2	3	1	F Diğer
3 Diğer				3.08*	2 Edebiyat				4.18*
2 Edebiyat					3 Diğer				
1 Fen		*			1 Fen	*	*		

Beden Eğitimi Öğretmeni adaylarının lisede lisanslı sporcu olma durumuna göre, teorik ($t=0.26$) ders, uygulamalı ($t=1.84$) ders ve genel ($t=0.60$) başarıları incelendiğinde istatistiksel açıdan anlamlı fark olmadığı görülmektedir. Bu duruma ilişkin bulgular Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Öğrencilerin Lisede Lisanslı sporcu Olma Durumuna göre Teorik, Uygulamalı ve Genel Başarılarının Dağılımı

Lisanslı Olma Durumu	N	Teorik Başarı			Uygulamalı Başarı			Genel Başarı		
		X	S	t	X	S	t	X	S	t
Lisanslı Olan	114	64.603	4.485	0.26*	68.107	5.947	1.84*	61.855	3.895	0.60*
Lisanslı Olmayan	22	61.873	4.498		66.641	8.383		64.257	5.730	

Bu bulgular, Saracaloğlu ve Varol (1992) tarafından yapılan sporcuların akademik başarıları ile sportif performansları arasında bir ilişki olmadığı yönündeki araştırma bulgularıyla da paraleldir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, "Öğrencilerin anne-baba eğitim düzeyine göre teorik, uygulamalı ve genel başarıları farklılaşmakta mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir.

Annelerin eğitim düzeyi ile, çocukların teorik (F=0.77) ders başarıları arasında İstatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır Uygulamalı (F=3.97) ders ve genel (F=3.13) başarıları açısından ise, formal eğitim almamış annelerin çocukları, üniversite eğitimi almış annelerin çocuklarına göre istatistiksel açıdan anlamlı derecede daha yüksektir. Bu bulgunun nedeni, formal eğitim almamış annelerin çoğunun muhtemelen orta ve orta altı sosyo-ekonomik düzey aileleri olmalarından, dolayısıyla bu grubun kendi standartlarını yükseltmek için eğitimi geçerli bir statü aracı şeklinde görmelerinden kaynaklanabilir. Bunun doğal sonucu olarak da, çocuklarının öğrenimlerine yakın ilgi göstermelerinden ileri gelebilir. Bu bulgular, Celkan (1983)'in çalışmasıyla desteklenirken, Özgüven (1974) ve Koyuncu (1981) tarafından gerçekleştirilen araştırma bulgularıyla çelişkili bulunmuştur. Bu durum, söz konusu araştırmalardaki farklı kurum ve örneklem gruplarından kaynaklanabilir.

Öğrencilerin baba eğitim düzeylerine göre ise, (F=0.93) uygulamalı (F=1.34) ve genel (F=1.44) başarıları incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmamıştır. Buna göre, öğrenci başarısını baba eğitiminin etkilemediği söylenebilir. Tablo 6'da bu bulgular yer almaktadır. Bu bulgular, Özgüven (1974), Koyuncu (1981) ve Celkan (1983)'in araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Tablo 6: Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine Göre Teorik, Uygulamalı ve Genel Başarı Durumu

Baba Eğitim Düz.	N	Teorik Başarı			Uygulamalı Başarı			Genel Başarı		
		X	S	t	X	S	t	X	S	t
Formal Eğit.	10	59.960	5.127	0.93*	68.420	5.241	1.34*	64.190	2.715	1.44*
İlkokul	13	62.393	4.503		69.616	6.628		66.005	4.107	
Ortaokul	18	60.756	5.334		67.261	5.505		64.008	4.603	
Lise	37	61.359	4.130		66.708	6.552		64.034	4.226	
Üniversite	28	62.054	4.093		66.918	6.503		64.486	4.388	

*P>.05

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanı dördüncü alt problemi "Öğrencilerin anne-baba mesleklerine ve aile gelirine göre, teorik, uygulamalı ve genel başarıları farklılaşmakta mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir.

Öğrencilerin anne mesleklerine göre teorik (F=1.30), uygulamalı (F=0.65) ve genel (F=0.56) başarıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Elde edilen araştırma bulguları ile Özgüven (1974) ile Celkan (1983) tarafından gerçekleştirilen araştırma bulguları tutarlılık göstermektedir.

BEÖ adaylarını baba mesleklerine göre teorik (F=0.58), uygulamalı (F=2.24) ve genel (F=2.03) başarı durumları incelendiğinde de, istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle, baba meslekleri çocukların teorik, uygulamalı ve genel başarıları üzerinde etkili değildir. Bu bulgular Celkan (1983)'ın bulguları ile de desteklenmektedir.

Aile gelirine göre, öğrencilerin teorik (F=1.09), uygulamalı (F=1.96) ve genel (F=1.76) başarıları Tablo 7'de de görüldüğü gibi, istatistiksel açıdan anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır. Buna göre, aile gelirinin başarı ile ilişkili bulunmadığı ifade edilebilir.

Tablo 7: Öğrencilerin Aile Gelirine Göre Teorik, Uygulamalı ve Genel Başarı Durumu

Aile Geliri	N	Teorik Başarı			Uygulamalı Başarı			Genel Başarı		
		X	S	t	X	S	t	X	S	t
Bilmiyorum	36	61.672	3.927	1.06	69.231	5.543	1.96*	65.451	3.631	1.76
Alt	32	62.497	5.781		68.947	6.655		65.722	4.966	
Orta	46	60.802	4.548		67.062	6.690		63.932	4.365	
Üst	20	62.256	3.330		65.634	5.612		63.950	3.213	

*P>.05

Bu araştırmanın bulguları ile özgüven (1974)'in bulguları birbirini desteklemekte; buna karşın bazı araştırma bulgularıyla çelişmektedir (2, 4, 9). Bu durum, eldeki araştırmada öğrencilerin dörtte birinin "aile gelirini bilmiyorum" biçiminde yanıtlanmasından olabileceği gibi, araştırmaların farklı kurum ve örneklem grupları üzerinde yapılmasından da kaynaklanabilir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi "Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitelere göre, teorik, uygulamalı ve genel başarıları farklılaşmakta mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir.

Ege Üniversitesi ile Atatürk Üniversitesi B.E.S.Y.O. öğrencilerinin teorik ders başarı ortalamaları ($t=1.36$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamaktadır.

Öğrencilerin üniversitelere göre uygulamalı ders ($t=12.04$) ve genel ($t=8.27$) başarılarının ise istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmektedir. Bu bulgular Tablo 8'de verilmektedir.

Tablo 8: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Üniversitelere Göre Teorik, Uygulamalı ve Genel Başarı Durumu

Üniversite	N	Teorik Başarı			Uygulamalı Başarı			Genel Başarı		
		X	S	t	X	S	t	X	S	t
Atatürk	48	60.94	4.45,	1.36*	61.78	4.13	12.04**	61.36	3.70	8.27**
Ege	88	62.03	4.46		71.19	4.74		66.61	3.24	

* $P>.05$ ** $P<.05$

Ege Üniversitesi öğrencilerinin uygulamalı ve genel başarılarının daha yüksek olması aşağıdaki şekilde açıklanabilir.

Ege Üniversitesi, gelişmişlik düzeyi yüksek olan bir ilde eğitim-öğretim hizmeti vermektedir. Yeterli tesis, malzeme ve eğitim kadrosuna sahip olan Ege Üniversitesinin bu olanaklarından öğrencilerin yararlandığı söylenebilir. Bunun yanında alt yapı (tesis, malzeme, teknik eleman) ve profesyonel kulüplerin bu bölgede oluşturduğu potansiyel, söz konusu üniversiteyi çekici hale getirmiştir. Nitekim milli takımlar düzeyinde ve profesyonel kulüplerde oynayan sporcular eğitimleri için genellikle Ege Üniversitesini seçmektedirler. Dolayısıyla üniversiteye yoğun talep olması nedeniyle nitelikli adayların bu okulda okuma olanağı bulması, öğrencilerin uygulamalı ve genel başarılarının yükseltilmesinde etken olduğu söylenebilir. Ayrıca iklim şartlarında, başarı da önemli rol oynadığı düşünülebilir.

Yapılan araştırmalar, üniversitedeki akademik başarıyı etkileyen önemli faktörlerden birisinin de lise diploma notu olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle, öğrencilerin lise diploma notlarının incelenmesi gerekli görülmektedir. Tablo 9'da öğrencilerin lise diploma notu (LDN) teorik (TB) uygulamalı (UB) ve genel başarı (GB) durumlarına ilişkin ortalama değerler verilmektedir.

Tablo 9: Değişkenlere İlişkin Ortalama Değerler

Değişken	N	X	S	Min	Max
LDN	136	61.477	0.720	4.550	8.120
T.B.	136	61.646	4.472	51.900	77.000
U.B.	136	67.870	6.389	53.800	83.400
G.B.	136	64.758	4.225	54.450	77.300

Tablo 9'da da görüldüğü gibi, öğrencilerin lise diploma notları orta düzeydedir. Yapılan araştırmalarda da (6,15,18) Beden Eğitim Öğretmenliği Bölümünü seçen öğrencilerin lise başarısının orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu durumda, söz konusu öğretmen adaylarının akademik açıdan "orta" düzeyde olduğu söylenebilir. Nitekim Tablo 9 incelendiğinde, teorik ders başarı düzeyinin diğerlerine göre daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, öğrencilerin uygulamalı derslere daha fazla ilgi göstermeleri nedeniyle teorik dersleri yeterince çalışmamalarından veya öğretim elemanlarının teorik derslerde yeterli güdülenmeyi sağlayamamış olmalarından kaynaklanabilir.

Yapılan araştırmalar, lise başarısının üniversite başarısı için iyi bir yordayıcı olabileceğini de ortaya koymaktadır (11, 17, 18). Bu nedenle söz konusu değişkenler arasında ilişki olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla Pearson Korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Tablo 10'da bu bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 10: Değişkenlere İlişkin Korelasyon Katsayıları

	LDN.	T.B.	U.B.	G.B.
LDN.	1.000			
T.B.	0.246**	1.000		
U.B.	0.101	0.185*	1.000	
G.B.	0.207**	0.669**	0.854**	1.000

*P<.05 **P<.001

Öğrencilerin lise diploma notu ile teorik ve genel başarı arasında .001 düzeyinde anlamlı düşük bir ilişki bulunmasına karşın, uygulamalı başarı ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiden söz edilememektedir.

Teorik ders başarısı ile uygulamalı ders başarısı arasında .05 düzeyinde düşük, teorik ve genel başarı arasında .001 düzeyinde oldukça yüksek bir ilişki bulunmaktadır. Aynı durum, genel başarı ile uygulamalı ders başarısı için de geçerlidir ($P < .001$).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

B.E.S.Y.O. Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin, genel özellikleri anne-baba eğitim ve meslek durumları, gelir dağılımları ve ailedeki çocuk sayıları dikkate alındığında, birbirine oldukça yakın özellikler taşıdığı "orta ve orta altı" düzeydeki ailelerden geldikleri görülmektedir.

Araştırma konusu olan İzmir ilindeki Ege Üniversitesi ve Erzurum ilindeki Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin büyük çoğunluğunu, üniversitenin bulunduğu il ve çevre illerde yaşayan öğrencilerin oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu durum; üniversitelerin bulunduğu bölgeye hizmet verdiklerini ortaya koymaktadır.

Araştırma bulguları ışığında, Beden Eğitimi Öğretmeni adaylarının başarılarını etkileyen faktörlerin; cinsiyet, yerleşim yeri, bitirilen lise bölümü, anne eğitim düzeyi, eğitim görülen üniversite ve lise diploma notu olduğu söylenebilir.

Öneriler

Araştırma bulgularına dayalı olarak geliştirilen öneriler şunlardır:

1. Öğrencilerin ortaöğretim kurumlarındaki sportif hazır bulunuşluk düzeyleri, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarından başarıyı etkilemektedir. Bu nedenle B.E.S.Y.O.'na girmeye karar vermiş olan öğrenciler sportif yeteneklerini önceden geliştirmelidir.

2. Ortaöğretimdeki beden eğitimi ve spor etkinliklerinin amaca daha iyi hizmet edebilmesi için okullardaki tesis, malzeme ve eğitim kadroları nitel ve nicel olarak geliştirilmelidir.

3. Liselerde fen bölümünden mezun olan öğrencilerin Yüksekokuldaki uygulamalı ders ve genel başarıları daha yüksek bulunduğu için, bu kurumlara öğrenci seçimi yapılırken, lisedeki bölüm ya da ÖSS sayısal puan göz önünde tutulmalıdır.

4. Türkiye'nin değişik bölgelerinde bulunan B.E.S.Y.O.'larına gerekli yatırımlar yapılarak çekici hale getirilmelidir. Böylece belli bölgelerdeki öğrenci birikimleri azaltılabilir ve o bölgelerdeki öğrenci kalitesi artırılabilir.

5. Yüksekokula seçilen adayların nitelikleri başarıyı doğrudan etkilediğinden, özel yetenek sınavları yapılırken gerekli özen gösterilmelidir.

6. Nitelik ve nicelik açısından tesis, malzeme ve eğitim kadrosunun uygulamalı ve genel başarıyı olumlu etkilediği dikkate alındığında, tesis, malzeme ve eğitim kadroları tamamlanmadan bu kurumlar açılmamalıdır.

Kaynaklar

1. Ağaoğlu, E. "Farklı Öğretim Programlarından Gelen Öğrencilerin Yükseköğretimdeki Başarılarının İncelenmesi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.
2. Celkan, H. "Öğrencilerin Akademik başarılarında Zihin Dışındaki Faktörlerin Etkileri. Atatürk Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Yapılan bir Araştırma" Doçentlik Tezi. Erzurum:Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, 1983.
3. Gülmez, Y. Yükseköğretimde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler. Gaziantep: ODTÜ Yayını, 1986.
4. Günçer, B., "Sosyo-Ekonomik Statü ve Cinsiyete Göre Ailenin Eğitimsel Arzusu ile Çocukların Eğitimsel Arzu, Beklenti ve Akademik Başarısı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi." İnsan Bilimleri Dergisi. V/-71-84, 1986
5. Gürtan, K. "İstanbul Üniversitesi Ekim 1951 Giriş Testleri Neticelerinin İstatistiksel Usuller ve Tahlili." Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi. Bulunduğu kaynak: Özgüven, 1974.
6. Güvendi, M. "Özel Yetenek ile Öğrenci Alan Yükseköğretim Kurumlarında Uygulanan Ölçme Araçlarının Teoçik Niteliklerinin Analizi." Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, 1992.
7. Karadeniz, M.C.. "İstanbul Üniversitesinde Öğretim ve Başarı Durumu". Ankara: Tübitak VI. Bilim Kongresi Tebliğleri,1977.
8. Kasap, H. "Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin ÖSS Puanları ile Yıl İçi Derslerdeki Başarı ve Mezuniyet Derecelerinin Karşılaştırılması." Spor Bilimleri III. Ulusal Kongresi Bildiri Özetleri. Ankara: H.Ü. Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu, 1994.
9. Koyuncu, İ. "1973,O.D.T.Ü. ve 1974 ÜSS'ları ile OJD.T.Ü.'ne Alınan Öğrencilerin Giriş ve O.D.T.Ü.'deki Akademik Başarılarının Öğrenci Karakteristikleri ile İlişkilerini Sistematik Analizi." Yayınlanmamış Doçentlik Tezi. Ankara: O.D.T.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Eğitim Bölümü, 1981.
10. Morali, M. "Üniversite Giriş İmtihanlarında Rol Oynayan Faktörlerin Matematik Değerlendirilmesinin Linear Metotla Tetkiki ve Muhtelif Grupların Muvaffakiyet İhtimaliyetlerinin Hesabı." Yayınlanmamış Doçentlik Tezi. İstanbul İstanbul Üniversitesi Matematik Enstitüsü, 1967. Bulunduğu kaynak: Özgüven, 1974.
11. Özgüven, İ.E. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen, Zihinsel Olmayan Faktörler. Ankara: H.Ü. Basımevi, 1974.
12. Öztürk, F. ve G. Boztepe. "Çukurova Üniversitesi beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Ortaöğretim Akademik Başarı Puanlarıyla Teorik ve Uygulamalı Derslerdeki Başarılarının İlişkisi." Spor Bilimleri III. Ulusal Kongresi Bildirileri, 1994.
13. Saltık, A. "Eğitimde Sosyo-Ekonomik Durumun Rolü" Yayınlanmamış Mezuniyet Tezi. İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, 1965.
14. Saracaloğlu, A.S. ve Varol, R, "Sporcuların Akademik Başarıları ile Sportif Performansları Arasındaki İlişki." Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri. Ankara: H.Ü. Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Yayını No: 3,345-354, 1992.
15. Saracaloğlu, A.S. Varol, R ve F. Haslofça. "Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Giriş Niteliklerinin Öğrenme Düzeyine Etkisi." Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, III, 3: 39-60, 1998.
16. SemİN, R. "Üniversiteye Giriş Sınavlarında Başarıya Tesir Eden Faktörler." İ.Ü. Tecrübi Pedagoji ve Çocuk Psikolojisi Bülteni. 1966.
17. Tavşancıl, E. "Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Akademik Başarıları" Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 15, 1: 287-297,1982.
18. Varol, R. "The Relationship Between Student Entry Behaviours and Levels of Achievements at Physical Education and Sports." International Conference on Physical Education and Sports of Children and Youth. Conference Proceedings Bratislava: 13-16 August 1995, 272-274.
19. Varol, R. ve A.S. Saracaloğlu. "Elit Sporcuların Demografik Özellikleri ve Sportif Performansları Arasındaki İlişki." " Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri 20-22 Kasım 1992, Ankara, H.Ü. Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Yayınları, No: 3, 1992: 345-354.